

Den Haag
Oktober

Ons kenmerk
ASEA/DIR/2006/40605

Uw brief van

Onderwerp
Evaluatie AWT

De Kaderwet Adviesraden bepaalt dat elk strategisch adviescollege, waaronder de AWT, elke vier jaar een evaluatieverslag dient op te stellen. December 2005 heeft de AWT het evaluatieverslag toegestuurd over de periode 2001-2004. De AWT heeft voor deze evaluatie een stuk zelfevaluatie uitgevoerd en een externe evaluatiecommissie onder leiding van ir. R.J. de Wijkerslooth gevraagd een oordeel te geven. In deze brief geeft het kabinet haar reactie op dit evaluatieverslag.

Samenvatting evaluatie

De evaluatiecommissie De Wijkerslooth geeft in het evaluatieverslag een oordeel over: de mate waarin de aanbevelingen uit de vorige evaluatie (Commissie Dittrich 2001) zijn opgevolgd, de kwaliteit van de adviezen, de werkwijze van de AWT, de doorwerking van de adviezen en de positie van de AWT. De commissie heeft daarbij gebruik gemaakt van publicaties, de zelfevaluatie van de AWT en van gesprekken met stakeholders.

De commissie is van mening dat de AWT duidelijk aan kracht en kwaliteit heeft gewonnen. Het werk van de raad is betekenisvol, de raad wordt zeer gewaardeerd en hij voorziet in een duidelijke behoefte. Meer concreet trekt de commissie de volgende conclusies:

- De kwaliteit van de adviezen wordt positief beoordeeld. Wel zouden adviezen zich meer moeten richten op de lange termijn en meer moeten kenmerken door nieuwe ideeën of concepten voor het (middel)lange termijn beleid. De commissie wijst er daarbij op dat de adviesvraag in hoge mate bepalend is voor de aard van het advies.
- Naast reguliere rapportadviezen (hierna: adviezen) brengt de AWT briefadviezen uit. De commissie vindt het doel van het instrument briefadvies onvoldoende eenduidig en duidelijk voor zowel de AWT zelf als de buitenwereld, zeker ten opzichte van de reguliere adviezen.
- De werkwijze van de AWT is aanzienlijk verbeterd. De commissie spreekt van een 'precieze en uitgekiende aanpak' en 'een goed werkend model'. De wijze van voorbereiding en publicatie van de adviezen acht de commissie grondig en weloverwogen. De raad heeft tijdens het opstellen van adviezen meer gesprekken met het veld. Regelmatiger worden externen betrokken bij adviezen

door bijvoorbeeld interviews of opdrachten voor het leveren van achtergrondstudies. Ook de timing en promotie van adviezen acht de commissie goed.

- Er is veel waardering voor de nieuwe wijze van totstandkoming van het werkprogramma (op basis van een brede gespreksronde wordt een groslijst opgesteld waarna in overleg met OCW en EZ de prioriteiten worden bepaald). Punt van kritiek is de bekendheid van (de totstandkoming van) het werkprogramma.
- De commissie acht de samenstelling (wetenschap, bedrijfsleven) van de raad in orde. Wel is de werkbelasting van de raadsleden naar de opvatting van de commissie fors wat een negatieve invloed kan hebben op het vinden van nieuwe raadsleden.
- De commissie constateert dat de meeste adviezen direct of indirect in meer of mindere mate een effect hebben gehad en beoordeelt de doorwerking als voldoende.
- De commissie constateert dat de AWT volgens zichzelf nog steeds niet hét adviesorgaan is op het gebied van wetenschaps- en technologiebeleid. De commissie deelt die opvatting maar vraagt zich ook af of de AWT die ambitie, gelet op het drukke speelveld, überhaupt kan waarmaken.

De commissie doet daarop de volgende aanbevelingen:

- Formuleer duidelijk onderscheiden doelen voor adviezen en briefadviezen. Concentreer op baanbrekende adviezen over lange termijn beleid en wees terughoudend met het uitbrengen van briefadviezen.
- Beperk het aantal adviezen tot een maximum van vier per jaar om zo de kwaliteit van de adviezen te verhogen en de werklast van de raadsleden te beperken.
- Breng het werkprogramma en de totstandkoming daarvan duidelijker onder de aandacht van alle bij de AWT betrokken personen en organisaties.

Opvolging aanbevelingen Commissie Dittrich

De commissie De Wijkerslooth heeft tevens getoetst of de aanbevelingen van de commissie Dittrich zijn opgepakt. De commissie Dittrich deed in 2001 een drietal aanbevelingen aan de AWT:

1. Om analyses meer in samenwerking met het veld uit te voeren en de transparantie van het gehele adviestraject te vergroten ten behoeve van het draagvlak.
2. Optimalisering van de samenstelling van de raad door het recht van voordracht van KNAW en bijvoorbeeld het Forum voor Techniek en Wetenschap, en door leden die tegen vergoeding gemiddeld meer tijd aan het raadswerk besteden.
3. Het bureau van de AWT helder te positioneren in termen van procesondersteuning.

Het kabinet heeft in zijn reactie het voorstel aangaande voordracht van leden door derden van de hand gewezen met verwijzing naar de gewenste onafhankelijkheid van de AWT. Wel heeft het extra middelen ter beschikking gesteld voor betere beloning van de AWT. De andere aanbevelingen werden door het kabinet onderschreven. De commissie is van mening dat de AWT de aanbevelingen uit 2001 zeer serieus heeft opgepakt. De werkwijze van de raad en het bureau is op de genoemde punten duidelijk veranderd.

Kabinetsreactie

Mede namens de Staatssecretaris van EZ, mevrouw C.E.G. van Gennip, onderschrijf ik de conclusies van de commissie De Wijkerslooth goeddeels. De AWT heeft in de periode 2001-2004 aan kracht en kwaliteit gewonnen. De AWT geeft een goede invulling aan haar taak als strategische adviesraad door een actieve rol te spelen in de maatschappelijke discussie over kennis en innovatie en daarbij een

duidelijk eigen geluid te laten horen. De AWT werkt ontkokerd, bedient meerdere departementen en werkt goed samen met andere adviesraden.

Kwaliteit en aard adviezen

Hoewel de kwaliteit van de adviezen over het algemeen goed is kan soms beter worden onderbouwd hoe de raad tot bepaalde conclusies komt - is dat op basis van de literatuur, cijfermateriaal, interviews met partijen in het veld, of op basis van meningsvorming in de raad. Ook zou de raad steeds kritisch moeten afwegen bij zijn conclusies en aanbevelingen of er inderdaad een rol voor de overheid is weggelegd. Puur een verwijzing naar het economisch belang van innovatie op zich is niet voldoende. Ook vragen als: is er sprake van marktfalen en wegen de maatschappelijke baten op tegen de kosten van overheidsingrijpen, moeten worden beantwoord om te bepalen of overheidsingrijpen gelegitimeerd is.

De aanbeveling van de evaluatiecommissie dat de AWT zich nog meer zou moeten richten op de lange termijn en het ontwikkelen van nieuwe ideeën of concepten onderschrijf ik. Dat geldt ook voor de aanbeveling om het aantal adviezen te beperken en terughoudend te zijn met briefadviezen. Te denken valt aan een maximum van 6 rapportadviezen per jaar. Het kabinet heeft daarin een eigen rol bij de totstandkoming van het werkprogramma en bij tussentijdse vragen. Om toch ruimte te bieden aan tussentijds opkomende vragen bij kabinet én parlement zou in het werkprogramma daarom tenminste één van het contingent van maximaal zes adviesvragen opengelaten kunnen worden. De evaluatiecommissie wijst er op dat de adviesaanvraag bepalend is voor de aard van het uiteindelijke advies en daarmee dus voor het al dan niet lange termijn strategische karakter. De nieuwe aanpak van het werkprogramma (zie hierna) komt hieraan tegemoet. Het is in dat verband ook van belang dat het gesprek over de adviesvragen nu op DG-niveau is belegd.

Werkwijze van de AWT

In de periode 2001-2004 heeft de AWT zijn werkwijze gesystematiseerd tot een, zoals de evaluatiecommissie schrijft 'een precieze en uitgekiende aanpak'. Dat begint met het werkprogramma. Net als de commissie heb ik veel waardering voor de nieuwe aanpak van het werkprogramma, zoals ingezet voor het werkprogramma 2005. Op basis van een brede consultatieronde onder departementen, parlement, partijen in het veld en discussies in de raad wordt een groslijst van onderwerpen opgesteld. In overleg met OCW en EZ worden vervolgens de onderwerpen voor het werkprogramma bepaald. Ook wordt de besluitvorming over het werkprogramma breder getrokken dan alleen OCW en EZ door het ook in de interdepartementale Commissie voor wetenschap-, technologie- en informatiebeleid (CWTI) te bespreken. In dit kader moet wel worden opgemerkt dat de AWT de procedure rond het werkprogramma procesmatig in lijn dient te brengen met het kabinetsbesluit om vanaf volgend jaar de werkprogramma's van alle (strategische) adviesraden en planbureaus gelijktijdig en afgestemd in de ministerraad te bespreken¹. In het werkprogramma zou bovendien verder vooruit kunnen worden gepland dan één jaar; dat zou ook goed aansluiten bij de gedachten over het instellen van kenniskamers.

In het adviestraject is sprake van een aantal duidelijke communicatiemomenten met de departementen, zoals bij het uitwerken van de adviesvragen en bij de toetsingsgesprekken van de conceptadviezen. Ook presenteert de AWT regelmatig individuele adviezen in de CWTI.

---

¹ Kabinetsbrief kennis en adviesfunctie Rijksoverheid, 12 mei 2006.

In de adviestrajecten wordt veelal breed extern geconsulteerd of gebruik gemaakt van externe expertise door opdrachten. De raad is daar ook creatief in, zoals bij het recente open innovatieadvies waarvoor een essaywedstrijd was uitgeschreven. De aanbeveling van de commissie Dittrich om analyses meer in samenwerking met het veld uit te voeren, is daarmee ruimschoots voldoende ingevuld.

Doorwerking van adviezen

De zelfevaluatie van de AWT loopt systematisch de doorwerking van adviezen langs. De AWT constateert daarbij dat de wettelijk vastgelegde termijn van drie maanden in geval van veel kabinetsreacties wordt overschreden. De raad tekent aan dat drie maanden een te korte reactietermijn is en dat zes maanden een meer realistische termijn zou zijn. Veel kabinetsreacties overschrijden ook die termijn. Vaak doordat getracht wordt om de reactie mee te laten lopen met een bredere beleidsnota of door reacties op meerdere adviezen te bundelen. Vanuit het oogpunt van stroomlijning is dat te begrijpen, maar het gevaar is dat de reactie op het advies daarmee ondergesneeuwd raakt. Het is daarom zaak daar in de toekomst terughoudender mee om te gaan en de reactietermijn op adviezen sterker te bewaken.

Positie van de raad

Het belang van onafhankelijke advisering op het gebied van kennis en innovatie staat niet ter discussie. Wel wordt de constatering van de evaluatiecommissie dat het adviesspeelveld op het terrein van kennis en innovatie druk is onderschreven. Een volgend kabinet zal daar, binnen de totale context van de inrichting van het kennis- en adviesstelsel en een eventueel vervolg op het innovatieplatform, een nadere positie op moeten innemen.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Maria J.A. van der Hoeven